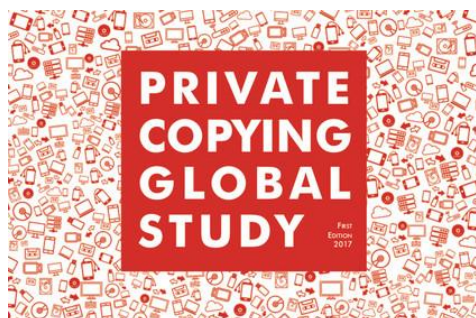

CISAC – МЕЖДУНАРОДНАТА КОНФЕДЕРАЦИЯ НА ДРУЖЕСТВА НА АВТОРИ И КОМПОЗИТОРИ, В СВЕТЛИНАТА НА ПОСЛЕДНИТЕ ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА ЗАКОНИТЕ И ПРАКТИКИТЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЧАСТНОТО КОПИРАНЕ, АНАЛИЗИРА ЗАКОНОДАТЕЛСТВАТА ПО СВЕТА

**ИЗСЛЕДВАНИ СА
ЗАКОНИТЕ НА 191
ДЪРЖАВИ В 5
КОНТИНЕНТА**

**ДИРЕКТИВА
2001/29/СЕ**

Обвързваща роля за държавите-членки на ЕС има разпоредбата на чл.5.2. от Директивата 2001/29/СЕ относно хармонизирането на някои аспекти на авторското право и сродните му права в информационното общество, който предвижда изключение „по отношение на възпроизвеждане върху какъвто и да е носител, извършвано от физическо лице за лично ползване и за цели, които нямат пряко или косвено търговски характер“

ЧАСТНО КОПИРАНЕ

Правото на „частно копиране“ е отклонение от изключителното право на автора да разрешава възпроизвеждане на негово произведение, което позволява хората да правят копия за собствено ползване. Макар терминологията, използвана в отделните законодателства да е разнообразна, идеята винаги е една: да позволим на физическо лице да направи копие на творба (музикална, аудиовизуална, драматична или др.) за нетърговска цел и за собствено ползване, т.е. ползване в тесен семеен кръг. Частното копие може да бъде на празен CD, DVD и др., може да бъде върху физически или цифров носител (смартфони, външни твърди дискове и др.)

Изключението е въведено в Германия през 1960г., след постановяване на две важни съдебни решения срещу няколко производители на записващо оборудване. Подобни разпоредби впоследствие се разписват в Международните договори, и по-специално в Бернската конвенция и Споразумението TRIPs от 1994г.

Тъй като, когато хората записват защитени произведения свободно, авторите не получават съответното възнаграждение за това ползване, в повечето държави изключението за частно копиране е въведено заедно с компенсационен механизъм за заплащане на справедливо възнаграждение за творците заради загубените от тях приходи или претърпени вреди. Германия първа въвежда такси върху продаваните аудио и видео записващи устройства. Много държави от континентална Европа следват германския модел и предоставят на правноносителите компенсиращо възнаграждение за частното ползване на техните творби.

*Частното копиране е единственият
компенсационен механизъм за
правоносителите, осигуряващ приходи в
съответните фондове, които се
преразпределят на творците, допринасяйки за
нормалното им съществуване и стимулирайки
нови творчески процеси.*

ДИРЕКТИВА 2001/29/СЕ

Благодарение на Директивата, независимо че системите в отделните държави варират по отношение на структура, тарифи и облагани продукти, страните от ЕС като цяло са напреднали и предлагат справедливо компенсирание на правоносителите. Сега предизвикателството пред тях са облачните услуги и NPVR възможностите, където програмите на телевизорите са възпроизвеждани в реално време на сървър в мрежа, предоставяйки достъп на крайния потребител до записаната програма, когато пожелае.

ПЕРСПЕКТИВИ

От 2011г. поради натиска от страна на индустриите, Европейската комисия и Европейският парламент са предприемали няколко инициативи за провеждане на публични консултации и доклади (Vitorino report, Castex report). Към момента те не са довели до фундаментална реформа. Съдът на ЕС също се е произнесъл с няколко решения по изключението за частно копиране. Във връзка с предвижданата нова авторскоправна реформа, обявена на 9.12.2015г. в Съобщение на Европейската комисия, творческата общност остава нащрек.

Напоследък, след цифровизацията на съдържанието и широкото разпространение на информационни носители с голям капацитет за съхранение на защитени обекти, нарастват възможностите за възпроизвеждането им, с което се покачва и потенциала на компенсационната схема на частното копиране. Практически е невъзможно авторите да дават разрешение и да следят всяко възпроизвеждане на произведенията им.

Като резултат, системата на частното копиране се оказва най-доброто решение, което едновременно компенсира творците и запазва свободата на ползвателите.

ЕВРОПА

Традиционно, държавите-членки на ЕС имат високо равнище на защита. Същевременно някои страни от Източна Европа все още се нуждаят от подкрепа в посока подобряване нивото на предоставяната закрила. В тези държави, независимо от впечатляващите постижения в последните години, все още се наблюдава празнина между законодателната рамка и ефективното ѝ прилагане. Липсата на солидни авторскоправни традиции и обществена чувствителност към темата, както и неефективните съдебни системи са основните причини за положението там.

От 44 проучени Европейски държави, 2 (Обединено Кралство и Монако) нямат изключение за частно копиране в своите закони.

От 42 държави, въвели такова изключение, 37 имат компенсационен механизъм, но 10 не прилагат съществуващите схеми за събиране и разпределение на такива такси.

От 27 държави-членки на ЕС, 2 (Обединено Кралство и Ирландия) нямат предвидено компенсирание за частно копиране и 5 (Малта, Кипър, България, Словения и Люксембург) не прилагат системата за събиране и разпределение на тези възнаграждения и така не са в съответствие с Европейското законодателство.

Повечето от държавите-членки са заложили система за компенсирание, облагаща записващи устройства и празни носители. Някои страни (напр. Испания, Норвегия) предвиждат компенсирание чрез финансиран от държавата бюджет.

Частното копиране е все още чувствителна тема, която периодично е оспорвана.

КАКВО ОЩЕ?

Необходими са спешни мерки за окуражаване на местните правителства за осигуряване ефективно прилагане и необходими изменения на съответните авторскоправни закони с цел частното копиране да стане действаща и напълно хармонизирана с европейското законодателство система, каквато следва да работи във всяка държава-членка на ЕС.

... И ОЩЕ!

Присъствието на авторскоправни сдружения в Източна Европа и техният технически капацитет следва да бъдат постоянно подобрявани, за да се гарантира тяхната способност да събират компенсационните възнаграждения от отговорните субекти и да ги разпределят на авторите по най-ефективен начин.

ЦЯЛОТО ПРОУЧВАНЕ

В Европа фокусът следва да попадне върху 8-те държави, където въведените по закон системи за компенсирание не функционират, с което се препятства възможността на съответните творци да генерират приходи от своя труд. **Тези страни са Малта, Кипър, България, Словения, Люксембург, Беларус, Черна гора, Босна и Херцеговина, Македония и Молдова.**

БЪЛГАРИЯ

България е една от малкото държави-членки на ЕС, която е въвела законодателство за частното копиране, без да го приложи ефективно, в резултат на което хиляди български и чужди автори са лишавани от справедливо възнаграждение за повече от две десетилетия. Независимо че компенсационната система е заложена в закона, не е предвиден ефективен механизъм за събиране и разпределение, в частност заради някои изменения, въведени в закона през 2011г., които правят системата безсмислена.

Действащият закон не отчита релевантните решения на Европейските институции (напр. решението Padawan /ECJ). Нещо повече – отчисленията за частно копиране следва да се прилагат не само върху празните носители, но и върху записващите устройства. Няма разумна причина за тяхното изключване от облагане, особено в цифровия свят, когато повечето записи се правят именно чрез такова оборудване (напр. MP3 – MP4 players). Отчисленията следва да бъдат увеличени с идеята за „справедливо компенсирание“, уредено от Директивата 2001/29/СЕ. Също така, вътреобщностните доставки трябва да бъдат включени в обхвата на приложното поле на възнагражденията от частно копиране.

Налага се Министерство на културата незабавно да предприеме действия за подобряване на ситуацията чрез подходящо правоприлагане и прокарване на необходимите изменения в ЗАПСП с цел да стане ефективен, приложим и напълно хармонизиран с европейското законодателство
